

ЦИВІЛЬНЕ, ГОСПОДАРСЬКЕ ТА ЦИВІЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО

УДК 347.122:351.71

ПРАВОВИЙ СТАТУС ДЕРЖАВИ УКРАЇНА У ЦИВІЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ

О. Гнатів

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, Львів, 79000,
e-mail: oksana.hnativ@lnu.edu.ua
ORCID ID: 0000-0002-4161-8478*

Необхідність концептуального оновлення цивільного законодавства України є однією з необхідних умов для залучення інвестицій, забезпечення належного та ефективного правового регулювання мікро- та макроекономічних процесів, що своєю чергою усуває перешкоди для розвитку нових економічних відносин. Однією з пропозицій розробників Концепції оновлення Цивільного кодексу України є закріплення за державою правового статусу юридичної особи публічного права. Такий законодавчий підхід має на меті наблизити цивільне законодавство України до держав ЄС і вирішити проблеми правозастосування.

Держава реалізує свою правосуб'єктність, у тому числі у сфері приватних відносин, за допомогою створених нею органів. Тому видається слушною думка, що за таких умов достатньо надання правового статусу юридичної особи публічного права органам державної влади. Навіть більше, закріплення у ЦК України положення про те, що держава Україна є юридичною особою публічного права, може створити додаткові підстави щодо маніпуляцій на політичному рівні у контексті нападу Російської Федерації на Україну.

Держава Україна є самостійним учасником цивільних відносин, який не має переваг щодо вступу та участі у них. Особливості участі держави у цивільних відносинах визначаються актами цивільного законодавства так само, як і інших учасників цивільних відносин. Наявність суверенітету, як і інших ознак держави, не створює переваг чи перешкод для такої участі. Це дає підстави для висновку про складну структуру і цілісність правосуб'єктності держави.

Ключові слова: держава, юридична особа публічного права, цивільні правовідносини.

DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vla.2022.74.122>

У параграфі 1.10 Розділу III Концепції оновлення Цивільного кодексу України [6, с. 10] автори пропонують закріпити у основному акті цивільного законодавства України – Цивільному кодексі України (далі – ЦК України) [19] статус держави як юридичної особи публічного права. Серед чинників, які обумовили розроблення проекту Концепції оновлення ЦК України, перелічено: прийняття значної кількості актів ринкового законодавства у країні, наявність модельних норм у міжнародному, європейському праві, рекодифікація цивільних кодексів Французької Республіки та Федеративної Республіки Німеччини, а також нормотворчий досвід нових членів Європейського Союзу (далі – ЄС) тощо. Варто зазначити, що у тексті згаданого документу вживається декілька термінів «оновлення», «рекодифікація», «уніфікація і гармонізація», «модернізація» у значенні реформування приватного права.

Для з'ясування доцільності закріплення у ЦК України правового статусу держави як юридичної особи публічного права потрібно розглянути кілька важливих аспектів та з'ясувати зміст тих нормотворчих процесів, які матимуть місце у сфері приватного права.

Необхідність концептуального оновлення цивільного законодавства України є однією з необхідних умов для залучення інвестицій, забезпечення належного та ефективного правового регулювання мікро- та макроекономічних процесів, що своєю чергою усуває перешкоди для розвитку нових економічних відносин. Беззаперечно, для забезпечення нормотворчого процесу потрібно враховувати досвід іноземних держав, зокрема норми приватно-правового характеру, напрацьовані у межах міжнародних організацій, а також досвід держав-членів ЄС. Однак у разі використання позитивного нормотворчого досвіду іноземних держав і міжнародних організацій повинні бути враховані особливості економічного та політичного розвитку нашої держави.

Очевидно, що терміни «оновлення» і «модернізація» тотожні за змістом. Гармонізація передбачає процес зближення однієї правової системи до іншої, натомість уніфікація – це приведення права до єдиної системи, усунення розбіжностей між системами права [4]. Поняття «рекодифікація» передбачає істотні структурні зміни [7, с. 149].

Законодавство України дійсно потребує системних змін. Так, лише 21 квітня 2022 року Верховна Рада України прийняла Закон України «Про дерадянізацію законодавства України» [16], яким визнано близько однієї тисячі двісті актів органів СРСР та УРСР такими, що не застосовуються на території України. Необхідність прийняття вказаного Закону виникла давно, як і потреба у законодавчих актах України, які регулюватимуть відповідні відносини натомість. Водночас, згаданим Законом внесено зміни до низки законодавчих актів. Зокрема, перейменовано Житловий кодекс УРСР на Житловий кодекс України, а також змін зазнали його окремі статті [2]. Таких прикладів у законодавстві України достатньо, як і неузгодженостей між нормативно-правовими актами України. Найбільш показовими такі неузгодженості виникають при застосуванні Цивільного і Господарського кодексів України. Безперечно, що це не єдиний приклад. Досі діє Закон України «Про господарські товариства» від 19 вересня 1991 року [12], частина статей якого втратила чинність.

Частково проблему застосування ЦК України та інших нормативних актів, які по-різному врегульовують одні і ті ж відносини, вирішив Верховний Суд (далі – ВС). Так, у Постанові від 22 червня 2021 року у справі № 334/3161/17 ВС наголосив, що за наявності однопредметних норм у ЦК України та іншому акті, який має юридичну силу закону, які є різними за змістом, пріоритетними вважаються норми ЦК України [10]. Такий висновок є логічним і ґрунтується на нормі, що міститься в абз. 2 ч. 1 ст. 4 ЦК України.

При системному оновленні ЦК України потрібно враховувати міжнародні зобов'язання України. Йдеться про Угоду про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони 2014 року [17], а також приєднання України до Угоди про заснування Світової організації торгівлі [15; 18], а також конвенційні зобов'язання у сфері регулювання приватних відносин. Однак урахування європейських та загалом світових тенденцій правового регулювання приватних відносин не повинно мати на меті копіювання цих норм в українські нормативно-правові акти без взаємозв'язку із тими факторами, які визначають

особливості економічних відносин в Україні. Це, навпаки, може призвести до ситуації, коли правове регулювання і суспільні відносини існують автономно одне від одного. Водночас правове регулювання приватних відносин не повинно створювати перешкод на шляху розвитку існуючих та виникнення нових суспільних відносин.

Усе вищеперелічене обумовлює необхідність виважених підходів щодо системних змін до ЦК України, йменованих рекодифікацією. Більш того, про запобігання суперечностей у правовому регулюванні приватних відносин, уникнення «конфлікту» норм тощо. Зрештою, закон не може бути ефективним, допоки він справедливо і послідовно нереалізований, що демонструє його користь для правової системи і є показовим для іноземних інвесторів [21, с. 7].

Як уже було сказано, розробники Концепції оновлення ЦК України пропонують безпосередньо закріпити за державою, територіальною громадою та Автономною Республікою Крим статус юридичних осіб публічного права. Такий законодавчий підхід має на меті наблизити цивільне законодавство України до держав ЄС і вирішити проблеми правозастосування.

Потрібно зауважити, що така пропозиція є новою для наукового середовища учених-юристів і цивілістів зокрема. Так, О. О. Воронюк висловила революційну тезу про те, що державі притаманні усі ознаки юридичної особи, однак її функції і склад прав та обов'язків не є сталими, мають похідний характер і визначаються та формуються волею громадян [3, с. 53]. Ця позиція авторки є необґрунтованою, оскільки діяльність держави, як і інших суб'єктів публічного права, повинна бути чітко регламентованою і не може залежати від бажань інших суб'єктів. Правосуб'єктність держави Україна реалізується через уповноважені нею органи, які повинні діяти на підставі, в межах повноважень й у спосіб, встановлений Конституцією та Законами України. Порушення цього правила, має наслідком порушення ст. 19 Конституції України [5], що своєю чергою може бути підставою для відшкодування шкоди на підставі статей 1173–1176 ЦК України.

Думки учених-цивілістів щодо правового статусу держави у приватних відносинах розділилися. Зокрема, М. Шелест вважає обґрунтованим і можливим застосування до держави матеріальних ознак юридичної особи (щодо процесуальних, то учений вважає проблемним участь держави у процесі). Водночас автор зазначає, що виникає питання щодо доцільності закріплення правового статусу юридичної особи публічного права за державою і за її окремими органами [20, с. 683].

Держава реалізує свою правосуб'єктність, у тому числі у сфері приватних відносин, через створені нею органи. Тому видається слушною думка науковця, що за таких умов достатньо надання правового статусу юридичної особи публічного права органам державної влади. І таких позицій дотримується українське законодавство. Наприклад, територіальні органи поліції наділені статусом юридичних осіб [13]. Відповідно до ч. 2 ст. 3 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» від 23 лютого 2012 року передбачено, що Фонд гарантування вкладів фізичних осіб має статус не лише установи зі спеціальними функціями, а й юридичної особи публічного права [14]. Очевидно, що ці суб'єкти виконують різні функції і це обумовлює різний статус цих суб'єктів: територіальні органи поліції є органами державної влади, а Фонд гарантування вкладів фізичних осіб – державною установою зі спеціальними функціями щодо гарантування вкладів і виведення неплатоспроможних банків, а також ліквідації банків.

Ці приклади ілюструють необхідність впорядкування норм права, які стосуються юридичних осіб публічного права. Зміст поняття «юридична особа публічного права» розкрито у ст. 81 ЦК України через порядок створення.

Юридична особа публічного права створюється на підставі розпорядчого акту Президента України, публічного органу (органу державної влади, органу влади АПК, органу місцевого самоврядування). Однак таке визначення не дає можливості визначити сутнісні ознаки юридичних осіб публічного права від юридичних осіб приватного права.

Схожу тезу висловлює О. Первомайський, який зазначає, що до юридичних осіб доцільно відносити учасників цивільних відносин, метою створення яких є задоволення публічного інтересу шляхом виконання публічних функцій, зокрема держави чи територіальної громади як первинного органу місцевого самоврядування [8, с. 283]. Потрібно вказати, що автор у своїх попередніх працях заперечував можливість визнання держави юридичною особою публічного права, зважаючи на ознаки суверена, і необхідність створення спеціального органу для участі у цивільних відносинах – скарбниці (казни) [9, с. 47].

Не погоджуючись із тезою О. Первомайського, потрібно зазначити, що ні держава, ні територіальна громада не є органами, але є первинними суб'єктами, які реалізують свою право-, дієздатність через створені ними органи, які можуть бути наділені з огляду на вказівки закону статусом юридичної особи публічного права. Необґрунтованим також видається необхідність створення спеціального органу для участі у цивільних відносинах. Як ілюструє нам практика Верховного Суду, він успішно розглядає цивільні справи про відшкодування шкоди, завданої органами державної влади, їх посадовими і службовими особами, відповідачем, у яких є держава України. Наприклад, у Постанові від 27 листопада 2019 року у справі № 242/4741/16-ц Верховний Суд звернув увагу, що належним відповідачем у справах про відшкодування шкоди, завданої органом державної влади, їх посадовою або службовою особою, є держава як учасник цивільних відносин, як правило, в особі органу, якого відповідач зазначає порушником своїх прав [11].

У зв'язку з цим більш виваженою й обґрунтованою видається думка В. Борисової, яка наголошує, що держава є цілісним суб'єктом і її правосуб'єктність не можна розглядати ізольовано від політичної влади, яка є невід'ємною її складовою [1, с. 89–90].

Станом на сьогодні у ЦК України держава, як і інші суб'єкти публічного права, визнається учасником цивільних відносин на рівні з фізичними і юридичними особами. Норми, які присвячені правовому статусу держави, територіальної громади, Автономної Республіки Крим, розміщені у підрозділі 3 розділу II «Особа» книги I ЦК України після підрозділів, які визначають правовий статус фізичних і юридичних осіб. Така законодавча побудова структури ЦК України демонструє рівність усіх учасників цивільних правовідносин, не вказує на особливий правовий статус публічно-правових утворень, зокрема держави. Навпаки, параграфи стосовно правового статусу фізичних та юридичних осіб розміщені перед ними.

Кожен із суб'єктів має свої особливості участі у цивільних відносинах у силу природи походження, але це не порушує принципу рівності та не створює перешкод для вступу й участі у них. Отож, логічним є висновок, що держава, незважаючи на особливості вступу й участі у цивільних відносинах, є їхнім учасником (суб'єктом) на рівні з фізичними і юридичними особами, участь яких теж має свої особливості.

Навіть більше, закріплення у ЦК України положення про те, що держава Україна є юридичною особою публічного права, може створити додаткові підстави щодо маніпуляцій на політичному рівні у контексті нападу Російської Федерації на Україну. Очевидно, що країна-агресор використовуватиме будь-які приводи для

заперечення державності України, незважаючи на те, що окремі держави мають практику закріплення за державою статусу юридичної особи публічного права.

Держава Україна є самостійним учасником цивільних відносин, який не має переваг щодо вступу та участі у них. Особливості участі держави у цивільних відносинах визначаються актами цивільного законодавства так само, як і інших учасників цивільних відносин. Наявність суверенітету, як і інших ознак держави, не створює переваг чи перешкод для такої участі. Це дає підстави для висновку про складну структуру і цілісність правосу́б'єктності держави.

Список використаних джерел

1. Борисова В. І. Публічні утворення як учасники цивільних відносин. *Державне будівництво і місцеве самоврядування*. 2005. № 10. С. 88–96.
2. Верховна Рада перейменувала Житловий кодекс: що змінилося для громадян. URL : <http://sud.ua/ru/news/publication/235899-verkhovna-rada-pereyменуvala-zhitloviy-kodeks-scho-zminilosya-dlya-gromadyan>
3. Воронюк О. О. Держава як суб'єкт права – юридична особа. *Університетські записки*. 2008. № 4 (28). С. 47–53.
4. Гуменюк В. В. Гармонізація та уніфікація законодавства України відповідно до стандартів Європейського Союзу. *Матеріали Міжнародної наук.-практ. конф.* Одеса, 2020. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/12718/%d0%93%d1%83-%d0%bc%d0%b5%d0%bd%d1%8e%d0%ba%20%d0%92.%20%d0%92.%20%d0%93%d0%b0%d1%80%d0%bc%d0%be%d0%bd%d1%96%d0%b7%d0%b0%d1%86%d1%96%d1%8f%20%d1%82%d0%b0%20%d1%83%d0%bd%d1%96%d1%84%d1%96%d0%ba%d0%b0%d1%86%d1%96%d1%8f%20%d0%b7%d0%b0%d0%ba%d0%be%d0%bd%d0%be%d0%b4%d0%b0%d0%b2%d1%81%d1%82%d0%b2%d0%b0%20%d0%a3%d0%ba%d1%80%d0%b0%d1%97%d0%bd%d0%b8.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
5. Конституція України від 28 червня 1996 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
6. Концепція оновлення Цивільного кодексу України. Київ : Видавничий дім «АртЕк», 2020. 128 с.
7. Музика Л. А. Що є актуальним для сучасного цивільного законодавства України: модернізація, системне оновлення чи рекодіфікація? *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична*. 2015. № 1. С. 145–154.
8. Первомайский О. А. Юридическое лицо публичного права. *Очерки права компаний* : сборник статей. Харьков : ЧП «ЭКУС», Сообщество «Цивилистическая платформа». 2019. С. 266–283.
9. Первомайський О. О. Участь територіальних публічно-правових утворень в цивільних відносинах: проблеми теорії та практики: монографія. Київ : НДІ приватного права і підприємництва НАПрН України, 2012. 193 с.
10. Постанова Верховного Суду від 22 червня 2021 року у справі № 334/3161/17 URL : [http://protocol.ua/ua/do_01_sichnya_2013_roku_pravo_vlasnosti_na_neruhome_mayno_vinik_alo_z_momentu_reestratsii_dogovoru_kupivli_prodagu_nezalegno_vid_zdiysnennya_dergavn_oi_reestratsii_prava_v_podalshomu_\(vp_vs_u_spravi_334_3161_17_vid_22_06_2021\)/](http://protocol.ua/ua/do_01_sichnya_2013_roku_pravo_vlasnosti_na_neruhome_mayno_vinik_alo_z_momentu_reestratsii_dogovoru_kupivli_prodagu_nezalegno_vid_zdiysnennya_dergavn_oi_reestratsii_prava_v_podalshomu_(vp_vs_u_spravi_334_3161_17_vid_22_06_2021)/)
11. Постанова Верховного Суду від 27 листопада 2019 року у справі № 242/4741/16-ц. URL : https://protocol.ua/ua/postanova_vp_vs_vid_27_11_2019_roku_u_spravi_242_4741_16_ts/
12. Про господарські товариства : Закон України від 19 вересня 1991 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12#Textt>
13. Про Національну поліцію : Закон України від 02 липня 2015 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>

14. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб : Закон України, 23 лютого 2012 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4452-17#Text>
15. Протокол про вступ України до Світової організації торгівлі: Протокол, від 05 лютого 2008 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_049#Text
16. Сайт Верховної Ради України. zakon.rada.gov.ua. URL : <https://www.rada.gov.ua/news/razom/222094.html>
17. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Угода, 21 березня, 27 червня 2014 року. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text
18. Угода про заснування Світової організації торгівлі: Угода, 15 квітня 1994 року. URL : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_342#Text.
19. Цивільний кодекс України : Закон України, 16 січня 2003 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
20. Шелест М. В. Держава як юридична особа публічного права: стан проблеми. *Форум права*. 2009. № 3. С. 677–685.
21. Legal issues with regard to business operations and investment in Ukraine: OECD, October, 2004. 64 p.

Referents

1. Borysova, V. I. (2005). Publichni utvorennia yak uchasnyky tsyvilnykh vidnosyn. *Derzhavne budivnytstvo i mistseve samovriaduvannia*, № 10, 88–96.
2. *Verkhovna Rada pereimenuvala Zhytlovyi kodeks: shcho zminylosia dlia hromadian*. Retrieved from <http://sud.ua/ru/news/publication/235899-verkhovna-rada-pereimenuvala-zhitloviy-kodeks-scho-zminilosya-dlya-gromadyan>
3. Voroniuk, O. O. (2008). Derzhava yak subiekt prava – yurydychna osoba. *Universytetski zapysky*, № 4 (28), 47–53.
4. Humeniuk, V. V. (2020). Harmonizatsiia ta unifikatsiia zakonodavstva Ukrainy vidpovidno do standartiv Yevropeiskoho Soiuzu. *Materialy Mizhnarodnoi nauk.-prakt. konf.* Odesa, Retrieved from <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/12718/%d0%93%d1%83-%d0%bc%d0%b5%d0%bd%d1%8e%d0%ba%20%d0%92.%20%d0%92.%20%d0%93%d0%b0%d1%80%d0%bc%d0%be%d0%bd%d1%96%d0%b7%d0%b0%d1%86%d1%96%d1%8f%20%d1%82%d0%b0%20%d1%83%d0%bd%d1%96%d1%84%d1%96%d0%ba%d0%b0%d1%86%d1%96%d1%8f%20%d0%b7%d0%b0%20%ba%d0%be%d0%bd%d0%be%d0%b4%d0%b0%d0%b2%d1%81%d1%82%d0%b2%d0%b0%20%d0%a3%d0%ba%d1%80%d0%b0%d1%97%d0%bd%d0%b8.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
5. *Konstytutsiia Ukrainy vid 28 chervnia 1996 roku*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
6. *Kontseptsiiia onovlennia Tsyvilnoho kodeksu Ukrainy*. (2020). Kyiv: Vydavnychiy dim «ArtEk».
7. Muzyka, L. A. (2015). Shcho ye aktualnym dlia suchasnogo tsyvilnoho zakonodavstva Ukrainy: modernizatsiia, systemne onovlennia chy rekodyfikatsiia? *Naukovyi visnyk Lvivskoho derzhavnogo universytetu vnutrishnikh sprav. Seriia yurydychna*, № 1, 145–154.
8. Pervomaiskyi, O. A. (2019). Yurydycheskoe lytso publychnoho prava. *Ocherky prava kompanii: sbornyk statei*. Kharkov: ChP «EKUS», Soobshchestvo «Tsyvyllystycheskaia platforma», 266–283.
9. Pervomaiskyi, O. O. (2012). *Uchast terytorialnykh publichno-pravovykh utvoren v tsyvilnykh vidnosynakh: problemy teorii ta praktyky: monohrafiia*. Kyiv: NDI pryvatnoho prava i pidpriemnytstva NAPrN Ukrainy.

10. *Postanova Verkhovnoho Sudu vid 22 chervnia 2021 roku u spravi № 334/3161/17*. Retrieved from [http://protocol.ua/ua/do_01_sichnya_2013_roku_pravo_vlasnosti_na_neruhome_mayno_vinikalo_z_momentu_reestratsii_dogovoru_kupivli_prodagu_nezalejno_vid_zdiysnennya_der_gavnoy_reestratsii_prava_v_podalshomu_\(vp_vs_u_spravi_334_3161_17_vid_22_06_2021\)/](http://protocol.ua/ua/do_01_sichnya_2013_roku_pravo_vlasnosti_na_neruhome_mayno_vinikalo_z_momentu_reestratsii_dogovoru_kupivli_prodagu_nezalejno_vid_zdiysnennya_der_gavnoy_reestratsii_prava_v_podalshomu_(vp_vs_u_spravi_334_3161_17_vid_22_06_2021)/)
11. *Postanova Verkhovnoho Sudu vid 27 lystopada 2019 roku u spravi № 242/4741/16-ts*. Retrieved from https://protocol.ua/ua/postanova_vp_vs_vid_27_11_2019_roku_u_spravi_242_4741_16_ts/
12. *Pro hospodarski tovarystva: Zakon Ukrainy vid 19 veresnia 1991 roku*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12#Textt>
13. *Pro Natsionalnu politsiuu: Zakon Ukrainy vid 02 lypnia 2015 roku*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>
14. *Pro systemu harantuvannia vkladiv fizychnykh osib: Zakon Ukrainy, 23 liutoho 2012 roku*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4452-17#Text>
15. *Protokol pro vstup Ukrainy do Svitovoi orhanizatsii torhivli: Protokol, vid 05 liutoho 2008 roku*. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_049#Text
16. *Sait Verkhovnoi Rady Ukrainy*. zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://www.rada.gov.ua/news/razom/222094.html>
17. *Uhoda pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu, z odnii storony, ta Yevropeiskym Soiuzom, Yevropeiskym spivtovarystvom z atomnoi enerhii i yikhnyimi derzhavamy-chlenamy, z inshoi storony: Uhoda, 21 bereznia, 27 chervnia 2014 roku*. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text
18. *Uhoda pro zasnovannia Svitovoi orhanizatsii torhivli: Uhoda, 15 kvitnia 1994 roku*. Retrieved from http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_342#Text.
19. *Tsyvilnyi kodeks Ukrainy : Zakon Ukrainy, 16 sichnia 2003 roku*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
20. Shelest, M. V. (2009). Derzhava yak yurydychna osoba publicnogo prava: stan problemy. *Forum prava, № 3*, 677–685.
21. *Legal issues with regard to business operations and investment in Ukraine: OECD*, October, (2004).

LEGAL STATUS OF THE STATE OF UKRAINE IN CIVIL LEGAL RELATIONS

O. Hnativ

*Ivan Franko National University of Lviv,
1, Universytetska Str., Lviv, Ukraine, 79000,
e-mail: oksana.hnativ@lnu.edu.ua
ORCID ID: 0000-0002-4161-8478*

The need for conceptual updating of civil legislation of Ukraine is one of the necessary conditions for attracting investment, ensuring proper and effective legal regulation of micro- and macroeconomic processes, which, in turn, removes obstacles to the development of new economic relations. Undoubtedly, in order to ensure the rule-making process, it is necessary to take into account the experience of foreign states, in particular the provisions of a private law nature developed within the framework of international organizations, as well as the experience of EU member states. However, when using the positive rule-making experience of foreign states and international organizations, the peculiarities of economic and political development of our state must be taken into account.

One of the proposals by the developers of the Concept of updating the Civil Code of Ukraine is to consolidate the legal status of a legal entity under public law. This legislative approach aims to bring Ukraine's civil law closer to the EU and to address law enforcement issues.

The state realizes its legal personality, including in the sphere of private relations, through the bodies created by it. Therefore, it seems reasonable to believe that in such conditions it is sufficient to grant the legal status of a legal entity under public law to public authorities. Each of the subjects has its own peculiarities of participation in civil relations due to the nature of origin, but this does not violate the principle of equality and does not create obstacles to entry and participation in them. The state, regardless of the peculiarities of entry and participation in civil relations, is their participant (subject) on a par with individuals and legal entities, whose participation also has its own characteristics. Moreover, enshrining in the Central Committee of Ukraine the provision that the state of Ukraine is a legal entity under public law may create additional grounds for manipulation at the political level in the context of the Russian Federation's attack on Ukraine. It is obvious that the aggressor country will use any grounds to deny the statehood of Ukraine, despite the fact that some states have a practice of consolidating the status of a legal entity under public law.

The state of Ukraine is an independent participant in civil relations, which has no advantages in joining and participating in them. Peculiarities of state participation in civil relations are determined by acts of civil law in the same way as other participants in civil relations. The presence of sovereignty, as well as other features of the state, does not create advantages or obstacles to such participation. This gives grounds to conclude about the complex structure and integrity of the legal personality of the state.

Keywords: state, legal entity of public law, civil legal relations.

*Стаття: надійшла до редакції 04.03.2022
прийнята до друку 20.05.2022*